

Usaldus institutsioonide vastu lähisuhtevägivalla olukordades

Arenguseire Keskuse küsitlusest selgub, et lähisuhtevägivalla (LSV) kogemus vähendab oluliselt inimeste usaldust riigiasutuste, eriti politsei, kohtute ja prokuratuuri vastu, samal ajal kui usaldus naiste tugikeskuste ja Ohvriabi vastu püsib väga kõrge või isegi kasvab. Kõrgelt hinnatakse tugikeskuste ja Ohvriabi ohvriksset, empaatilist ja muret tõsiselt võtvat lähenemist, samas kui kohtuid, prokuratuuri ja ka politseid valdavalt ei nähta emotsionaalse toe pakkujatena. Eriti madal on usaldus kohtute, prokuratuuri ja politsei vastu nende seas, kelle kokkupuude lähisuhtevägivallaga on vahetu või hiljutine.

Lähisuhtevägivalla olukorras usaldatakse enim tugiteenuseid kannatanutele, usaldus õigussüsteemi ja politsei vastu on oluliselt madalam

Arenguseire Keskuse tellitud küsitluse põhjal usub 85–91% vastajatest, et tervishoiuasutused, naiste tugikeskused, Ohvriabi ja PPA teevad oma tööd üldiselt õiglaselt ning asjatundlikult. Kohtute ja prokuratuuri puhul on usaldusmäär 70%. Küsides täpsemalt viie erineva LSV olukorra kohta (tabel 1) selgus, et usaldus Ohvriabi vastu säilib ning naiste tugikeskuste vastu isegi suureneb, ent tervishoiuasutuste puhul väheneb sõltuvalt vägivalla liigist 71–81%ni ning PPA puhul 56–69%ni. PPA-ga võrreldav langus tuleb esile ka kohtute ja prokuratuuri puhul, kus usaldus LSV olukorras väheneb 43–58%ni (tabel 1).

Nii tervishoiu-, õiguskaitseasutuste kui ka PPA vastu on usaldus madalaim psühholoogilise LSV korral, kuid

Arenguseire Keskuse uurimissuuna „Lähisuhtevägivalla levik ja trendid Eestis“ eesmärk on tuvastada lähisuhtevägivalla muutuvaid mustreid ja abiotsimise trende Eestis, et hinnata selle pikaajalist mõju ning toetada tõhusamate sekkumiste kujundamist.

Uurimissuuna materjalid www.arenguseire.ee

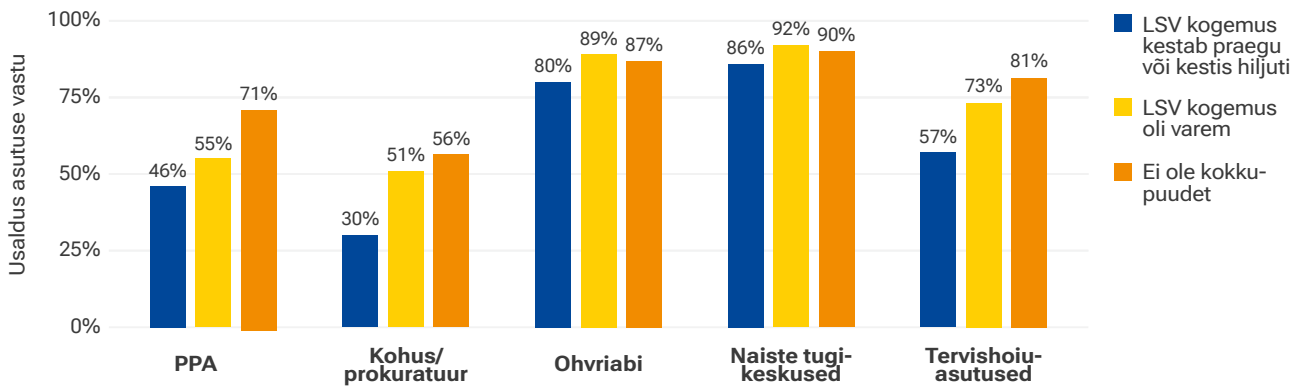
võrreldes üldise usaldustasemega langeb enam kui 10pp ka majandusliku, seksuaalse ja digitaalse LSV korral. Usalduse langus on väikseim füüsilise vägivalla korral. See viitab, et PPA-d, õigussüsteemi ja tervishoiuasutusi peetakse vähem suutlikuks selliste vägivallavormide puhul, mis on vähem nähtavad ja keerulisemalt tõendatavad.

Mida vahetum või värskem on inimese enda või tema lähedase kokkupuude LSV-ga, seda vähem usaldab ta PPA-d, õigussüsteemi või tervishoiuasutusi (joonis 1). Kõige teravamalt tuleb see esile nende seas, kelle kokkupuude LSV-ga parasjagu kestab või kestis veel hiljuti: neist usaldab tervishoiuasutusi 57%, PPA-d 46% ning kohut ja prokuratuuri 30%. Neil, kellel LSV-kogemus puudub, on vastavad näitajad 81%, 71% ja 56% ehk ligikaudu 25pp rohkem. Usaldus Ohvriabi ja naiste tugikeskuste vastu püsib kõrge sõltumata sellest, kas kogemus on kestev või hiljutine, leidnud aset varasemalt või kogemus puudub.

Tabel 1. Usalduse tase institutsioonide vastu eri lähisuhtevägivalla vormide korral

Asutus	Üldine usaldus	Psühholoogiline	Füüsiline	Majanduslik	Digitaalne	Seksuaalne
Naiste tugikeskused	86%	88,4%	94,4%	91,3%	90,1%	89,3%
Ohvriabi	87,2%	83,9%	90,4%	87,3%	86,5%	87,6%
Tervishoiuasutused	90,5%	70,5%	80,6%	77,2%	79%	71,4%
PPA	85,4%	55,6%	69,1%	61,5%	67,1%	62,2%
Kohus/prokuratuur	69,9%	43,2%	58,1%	49,4%	57,1%	52%

Allikas: Arenguseire Keskuse küsitlus, 2026

Joonis 1. Usaldus eri institutsioonide vastu LSV olukorras sõltuvalt enda või lähedase LSV kogemusest
Allikas: Arenguseire Keskuse küsitlus, 2026

Tabel 2. Detailväited asutuste kohta. % vastajatest, kes nõustub väitega

Asutus	Võtab muret tõsiselt	Tegutseb õiglaselt ja erapooletult	Käitub inimlikult ja empaatilisel	Aitab vähendada eskaleerumise riski	Lahendab mõistliku aja jooksul	Pakub emotsionaalset tuge
Naiste tugikeskused	96 / 95	90 / 88	95 / 95	85 / 83	87 / 86	94 / 93
Ohvriabi	95 / 94	91 / 89	95 / 93	82 / 79	83 / 80	93 / 92
Tervishoiuasutused	73 / 71	80 / 80	77 / 74	48 / 42	60 / 56	62 / 55
PPA	58 / 51	66 / 60	72 / 68	60 / 52	38 / 31	52 / 45
Kohus/prokuratuur	56 / 52	63 / 59	55 / 50	48 / 44	30 / 25	36 / 30

Allikas: Arenguseire Keskuse küsitlus, 2026. Esimene number tähistab kõiki vastajaid (n=2009), teine LSV kokkupuutega vastajaid (n=827)

Tugikeskused ja Ohvriabi eristuvad kannatanu-kesksema ja usaldusväärsema abina

Naiste tugikeskuseid ja Ohvriabi hinnatakse kõrgelt kõigi küsitluses uuritud kuue omaduse lõikes (tabel 2). Üle 90% vastajatest ja üle 80% LSV kokkupuutega vastajatest nõustub, et mõlemas asutuses võetakse muret tõsiselt, käitutakse inimlikult ja empaatilisel, pakutakse emotsionaalset tuge, aidatakse vähendada eskaleerumise riski ning tegutsetakse erapooletult. Mõnevõrra väiksem (80–87%) on hinnang olukorra mõistliku aja jooksul lahendamisele, mis on küsitluses ka kõigi teiste asutuste puhul kõige madalamalt hinnatud väide.

Tervishoiuasutuste puhul nõustub esitatud väidetega 70–75%. Kõigi vastajate puhul hinnatakse pisut madalamalt emotsionaalse toe pakkumist (62%) ning LSV kokkupuutega vastajatest vaid 42% hindab, et tervishoiuasutused aitavad vähendada eskaleerumise riski.

Hinnangud PPA-le ja õiguskaitseasutustele on märgatavalt madalamad, eriti nende omaduste osas, mis puudutavad kannatanu vahetut kogemust asutusega. Nii peab kohut/prokuratuuri emotsionaalset tuge pakkuvaks vaid 36% vastajatest ja 30% LSV kokkupuutega vastajatest, PPA puhul on vastavad näitajad 52% ja 45%. Tähelepanuväärne on see, et mõlema asutuse puhul nõustuvad ainult ligikaudu pooled LSV kokkupuutega vastajatest (51–52%), et asutused võtavad muret tõsiselt.

Allikas:

Arenguseire Keskuse tellitud küsitluse viis läbi Turu-uuringud AS veebruaris ja märtsis 2026. Esmalt vastasid kõik küsimustele üldise institutsioonide usaldamise ning LSV kogemuse kohta. Seejärel anti vastajatele juhuslikult ette üks viiest LSV olukorra kirjeldusest, mille järel esitati detailväiteid viie asutuse käitumise ja inimeste usalduse kohta nende asutuste vastu kirjeldatud olukorras. Küsitlusele vastas kokku 2009 täisealist inimest.